

ANTIBIOTIKA & ANTIBIΩΣΗ

ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Σκεφθήκατε ποτέ πόσες μικροβιακής αιτιολογίας αρρώστιες που μάλιστα πριν από κάποια χρόνια την ανθρωπότητα σχεδόν εξαφανίστηκαν ή είναι πια θεραπεύσιμες και πόσοι θάνατοι αποσοβήθηκαν εξαιτίας της ανακάλυψης των αντιβιοτικών;

Συνειδητοποιήσατε ότι η βλεννόρροια, η σύφιλη, η φυματίωση, ο τέτανος, ο άνθρακας, η χολέρα, η πανούκλα η διφθερίτιδα και τόσες άλλες αρρώστιες, δεν έχουν πια στις μέρες μας την βαρύτητα που είχαν κάποτε;

Συνειδητοποιήσατε ότι δεν χάνουν πια την ζωή τους συνάνθρωποι μας από μία αμυγδαλίτιδα ή ένα απόστημα δοντιού, ή μια ωτίτιδα ή μια από τις τόσες άλλες καθημερινές μικροβιακές λοιμώξεις;

Συνειδητοποιήσατε ότι οι επιπλοκές μιας χειρουργικής επέμβασης περιορίστηκαν στο ελάχιστο και ότι ο αριθμός των επιτυχημένων χειρουργικών επεμβάσεων αυξήθηκε κατακόρυφα;

Μόνο με την συνειδητοποίηση των παραπάνω μπορεί να αξιολογηθεί η τεράστια σημασία, για την ανθρωπότητα, ανακάλυψη των αντιβιοτικών.

Το 1928 ο Αλέξανδρος Φλέμινγκ έκανε μια επιστημονική παρατήρηση που η αξιοποίηση της στην πράξη έμελλε να αποτελέσει μία από τις πιο σημαντικές ανακαλύψεις που έγιναν ποτέ στον χώρο της Ιατρικής και φυσικά να αποτελέσει και μια ανεκτίμητη προσφορά στον άνθρωπο.

Ποια ήταν η παρατήρηση του Φλέμινγκ;

Εργαζόμενος μέσα στο εργαστήριο του απλά πρόσεξε ότι γύρω από ένα μύκητα που ονομάζεται *Penicillium notatum* δεν μπορούσαν να αναπτυχθούν κάποια μικρόβια. Σκέφθηκε λοιπόν, μήπως αυτός ο μύκητας παρήγαγε μια ουσία που εμποδίζει την ανάπτυξη άλλων μικροοργανισμών. Τότε για πρώτη φορά χρησιμοποιήθηκε ο όρος αντιβίωση που υποδήλωνε την ικανότητα ενός μικροοργανισμού να εμποδίζει την ανάπτυξη ή την επιβίωση κάποιου άλλου.

Αμέσως, ο ίδιος ο Φλέμινγκ με τους συνεργάτες του άρχισαν να εργάζονται προσπαθώντας να απομονώσουν αυτή την ουσία. Πράγματι, μετά από κάποιο χρονικό διάστημα, απομονώθηκε το πρώτο αντιβιοτικό φάρμακο που ονομάστηκε πενικιλίνη εξαιτίας της προέλευσης του από τον συγκεκριμένο μύκητα. Όμως, το εν λόγω φάρμακο δεν μπορούσε να παρασκευασθεί σε ποσότητα αρκετή ώστε να χορηγηθεί για θεραπευτικούς σκοπούς.

Τούτο, έγινε κατορθωτό το 1940-1 κατά την διάρκεια του 2ου παγκοσμίου πολέμου από τον Χάουρντ Φλόρεϋ και τους συνεργάτες του. Τα αποτελέσματα ήταν θεαμακότερα. Οι μολύνσεις και οι λοιμώξεις που συνέβαιναν και που συχνά οδηγούσαν στον θάνατο,

περιορίστηκαν και ένας πολύ μεγάλος αριθμός ασθενών στην κυριολεξία γλίτωσε τη ζωή του εξαιτίας του νέου θαυματουργού φαρμάκου. Για τους λόγους αυτούς, τόσο ο Φλέμινγκ όσο και ο Φλόρεϋ τιμήθηκαν το 1945 με το βραβείο Νόμπελ.

Η πρώτη πενικιλίνη φυσικά, είχε και μειονεκτήματα. Τα κυριότερα ήταν ότι μπορούσε να χορηγηθεί μόνο με ένεση και ότι ο χρόνος χορήγησης της ήταν κάθε 6 ώρες. Με την πάροδο του χρόνου εξαιτίας της εκτεταμένης έρευνας στον τομέα των αντιβιοτικών:

- τα μειονεκτήματα του πρώτου αντιβιοτικού εξαλείφθηκαν.
- παρήχθη ένας τεράστιος αριθμός νέων αντιβιοτικών φαρμάκων, με διάφορες μεταξύ τους ιδιότητες έτσι ώστε οι γιατροί για κάθε ασθενή να μπορούν στις μέρες μας να επιλέγουν το πιο κατάλληλο φάρμακο.

Όμως, ο ενθουσιασμός που επικράτησε με την ανακάλυψη των αντιβιοτικών, οδήγησε στην εκτεταμένη και αλόγιστη χρήση τους. Με το παραμικρό ο καθένας μας άρχισε να παίρνει αντιβίωση. Ακόμη και για ένα κοινό κρυολόγημα, στο οποίο όπως είναι γνωστό δεν είναι αποτελεσματικά τα αντιβιοτικά, κάποιοι από μας καταφεύγουν στη λήψη αντιβιοτικών, κάποιοι από μας, σταματούν να παίρνουν το αντιβιοτικό από μόνοι τους και χωρίς να ρωτήσουν το γιατρό τους, μόλις περάσουν τα πρώτα συμπτώματα της αρρώστιας, η δεν κρατούν το πρόγραμμα λήψης του φάρμακου επειδή ξεχνούν να πάρουν μία ή δύο ή τρεις δόσεις. Το γεγονός αυτό έχει σαν αποτέλεσμα σ' ένα σημαντικό αριθμό μικροοργανισμών να αναπτυχθούν αμυντικοί μηχανισμοί που τους επιτρέπει να συνεχίσουν να ζουν και να προκαλούν αρρώστιες παρ' όλη τη λήψη αντιβιοτικών.

Σιγά –σιγά ο αριθμός αυτών των μικροβίων μεγαλώνει έτσι ώστε σήμερα πολλά μικρόβια να παρουσιάζουν αντοχή στη δράση των αντιβιοτικών.

Η άμυνα μας σ' αυτό το φαινόμενο συνίσταται στη λήψη αντιβιοτικών μόνο στις περιπτώσεις και στις δόσεις που απαιτούνται κι αυτό βέβαια είναι σε θέση να το αξιολογήσει μόνο ο γιατρός μας.

Ένας επιπλέον λόγος για τον οποίο πρέπει να μην παρεκτρεπόμαστε από τις οδηγίες του γιατρού και κατά κύριο λόγο να μην αποφασίζουμε από μόνοι μας και αβασάνιστα την λήψη αντιβιοτικών, είναι και ο εξής: όπως συμβαίνει για κάθε φάρμακο, έτσι και η λήψη αντιβιοτικών μπορεί να προκαλέσει την εκδήλωση παρενεργειών (ή ανεπιθύμητων ενεργειών, όπως λέγονται στην ιατρική ορολογία). Παρενέργειες που μπορεί να εκδηλωθούν από τη λήψη αντιβιοτικών είναι εμετοί, διάρροιες, δυσχρωμίες δοντιών, πονοκέφαλοι, και αλλεργίες άλλοτε σαν απλά εξανθήματα, άλλοτε με πολύ έντονα κλινικά σημεία όπως π.χ. η δύσπνοια, η αιματοουρία κ.λ.π.

Ορισμένες απ' αυτές τις παρενέργειες είναι πολύ σοβαρές και μπορεί να οδηγήσουν, σε ακραίες περιπτώσεις, ακόμη και στον θάνατο.

Αν λοιπόν, δεν θέλουμε να χάσουμε στο μέλλον, το πιο αποτελεσματικό όπλο που έχουμε μέχρι σήμερα στον αγώνα μας εναντίον των μικροβίων και των λοιμώξεων και αν δεν θέλουμε να εκθέτουμε σε κίνδυνο την υγεία μας ή και τη ζωή μας ακόμη, το ελάχιστο που πρέπει να κάνουμε είναι απλά και μόνο να μην αποφασίζουμε από μόνοι μας και αβασάνιστα την λήψη αντιβιοτικών και να ακολουθούμε ακριβώς τις συμβουλές του γιατρού μας, όταν αυτός συστήνει μια αντιβιοθεραπεία.

Νίκος Παπαδόπουλος

Χειρουργός Οδοντίατρος Msc

oralcare@cytanet.com.cy